

Lier Historielag

Gammelt Nytt

www.lier-historielag.no
lier.historielag@online.no

2/2025

Du finner oss også på Facebook

Lier Historielags medlemsblad

31. årgang

Det var en liten seilskute, «Restauration», som i 1825 førte de første norske utvandrere, en gruppe kvekere ledet av Cleng Peerson, fra Stavanger til New York. Da de la ut fra Stavanger var de 52 personer.

De fleste liunger vet litt om Hans Christian Heg, unggutten som utvandret fra Lier til Amerika, falt i borgerkrigen i 1863. Den som kanskje vet mest om han er Knut A Andersen.

Vårmøte 2025

avholdes på Frogner menighetshus,
Lierbyen

torsdag 22. mai kl 18:00.

Knut A Andersen:

200 år siden første organiserte utvandring
fra Norge til Amerika.

100 år siden avdukingen av H C Hogs
statue på Haugestad.

Utlodning og servering
Inngangspenger kr 120,- inkl. servering.

Alle hjertelig velkommen!

Krigsseilere fra Lier

Francis Lütken arbeider med en artikkel om krigsseilere fra Lier til årboka. Ha du opplysninger som kan være relevante, ta kontakt på mail: francesl@online.no.

Minnesmerket over D/S Ringerike

Lørdag 12.juli kl.15.00

vil minnesmerket over D/S Ringerike bli avduket.
Det skjer ved dampskipsbrygga, som lå ved Gamle Svangstrand stasjon.

Lier 8. mai 1945

Av Kai Ruud

Freden i 1945 utløste spontane reaksjoner. Helt til det siste var det uvisst om tyskerne ville oppgi Norge, eller sette seg fast, selv om Tyskland kapitulerte. De sto her med 340 000 kamptrente soldater. Men plutselig, utpå ettermiddagen den 7. mai mellom klokka fire og fem, var det kjent: -Det var fred! -Norge var fritt igjen!

Den 7. mai var en mandag, våronna var begynt, og arbeidsdagen var ikke slutt, men flagget skulle opp! Det var også andre symboler på friheten: Hente radioen. Fjerne blendingsgardinene. Snakke fritt og åpent.

Hele bygda i fredsrus. Den samme ettermiddagen ringte telefonen også hos rutebileier Kristoffer Karlsen i Sylling. Oppringingen kom fra doktor Arne Mørch på Vestre Nøste. «Norge er fritt. Vi har seiret!» ropte legen. Han hadde funnet fram en skjult radio. Avtalen var at han skulle ringe Karlsen straks han fikk nyheten om kapitulasjonen.

På jordene hos Ole Horn på Vestre Sylling arbeidet Helge Langeland. Da hørte han plutselig det forunderlige: Ja, vi elsker, lød ut i den klare vårlufta. Deretter fulgte Kongesangen. Det var Asmund Fuglerud på Valstad med sin ess-kornett som i yr glede hadde funnet fram instrumentet. Slik brakte en ess-kornett fredsbudskapet til Syllingfolket. Ut over ettermiddagen strømmet folk til Svangshagan der de deltok i den improviserte feiringen. På et jorde i Øverskogen sådde Arne Brevik hvete. Da kom nabokona løpende mot ham. «Spenn fra hesten, Arne. Krigen er slutt!» ropte hun.

På Tronstad gikk 20-åringen Odd Solberg med hest og harvet et jordstykke for Sigurd og Haakon Caspersen. Da så han Sigurd komme løpende: «Se å få sæla av hesten og finn fram hornet. Det er fred!» En halv time senere kjørte en av lastebilene til Tronstad Brug ut fra fabrikkområdet. På lastep Janet sto karene fra korpset, jublet og viftet med instrumentene. Det vesle samfunnet var i kok. Foran butikken til Alfred Andersen hadde det samlet seg mye folk. Kjøpmannen hadde funnet fram sin skjulte radio og plassert den i vinduskarmen. Også hos Hans og Gudrun Kvistaas var en radio kommet fram ved det åpne vinduet. Lastebilen stanset ved Justadtoppen. Karene løftet instrumentene. Så lød Ja, vi elsker ut over dalen. Deretter Gud signe vårt dyre fedreland og et par marsjer.

Trond Solberg hadde arbeidet for gårdbruker Ole H. Sylling under krigen. - Nå drar vi oppover og spiller for Ole og Sigrid Sylling, sa han. Bilen snudde, og seiersferden gikk videre over Kanada mot Østre Solberg gård. Det var en smilende, men samtidig rørt Ole H. Sylling som kom ut på gårdsplassen. Ut på ettermiddagen gikk to kvinner og ei lita jente opp Paradisbakkene. Det var Gunborg Sørsdal, Solveig Sørsdal og hennes vesle

datter Berit. De var på vei hjem etter et ærend nede i Lierbyen. Midt i bakkene kom en mann løpende nedover med utslåtte armer. Det var dansken Otto Christian Iben, som proklamerte freden i dansende glede. På gårdsbruket Ask nordre i Egge holdt Ragnar Skretteberg på å spre møkk fra haugene som var lagt ut på jordet. Plutselig hørte han høy lyd fra en radio. Lyden kom fra lærerboligen der lærer Carl Riisnæs hadde plassert den nær et åpent vindu.

Fra Tranby satte Reidun Borgevad og hennes kusine seg på syklene sine og tråkket ned mot Lierbyen for å få med seg det som skjedde der. Da de nærmet seg sentrum, møtte de to tyske soldater som smilte, viftet med armene og ropte: «Fried, fried!». Også de var glade for at krigen endelig var slutt.

I Hennumgrenda samlet folk seg på Hennumtorget, der fedrelandssangene snart lød ut i den klare luften, spilt av noen karer fra Hennummusikken. Det var lutter glede; en glede som måtte feires i fellesskap. Ved Ovenstad sto Lierskogen Ungdomskorps oppstilt, klar til avmarsj. Under jubel fra mange mennesker langs veien marsjerte korpset ned til skoleplassen. Rett før de skulle begynne å spille, kom en mann løpende. Andpusten kunne han fortelle at noen tyske soldater var samlet på Heiatoppen. Det var grunn til å være forsiktig, mente han. Men ingen tok hensyn til dette. Kapitulasjonen var jo et faktum. Snart lød Ja, vi elsker ut over plassen. På gården Skjeggerud i Øverskogen samlet folk seg til feiring.

Ved Lahellkrysset møtte folk opp, voksne, ungdom og barn. Flere hadde funnet fram flagget.

Så startet det lange seierstoget. Foran gikk Tore Hansen med trekkspillet sitt og Sverre Olsen med barytonen. Toget beveget seg ned mot gården til Ludvik Laheld, snudde og gikk opp til hovedveien og videre til «Kalsebærjet», der det ble oppløst. Sent på ettermiddagen samlet folk seg på Øverskogen skole, der de beslaglagte radioene var lagret i et kott i annen etasje. Nå skulle de ha dem tilbake. Men døra var låst, og mannen som bodde der ville ikke åpne. Kort tid etter kom to karer inn, den ene med ei Krag-Jørgensen rifle som han truet mannen med: - Gå vekk, vi skal ha tak i radioene! ropte han. Så slo han hengelåsen løs med kolben. Det samme presset skjedde over alt i Lier. Folk stormet mot skolene der radioene var oppbevart. På Lierskogen hadde noen allerede 6. mai tatt seg opp på skoleloftet der radioene var forvart. En av dem var Gustav Tveten. Han fikk tak i radioen, men torde ikke sette den fram før de hadde fått den endelige bekreftelsen om kapitulasjonen. Den ble skjult under en flat stein i ei steinrøys på gården. Neste dag var det fritt fram. Freden ringes inn. Presis kl. 15 sto kirketjenerne i tårnene på bygdas kirker. Biskop Eivind Berggrav hadde sendt telegram til alle prester om at freden skulle ringes inn. I ti minutter var bygda fylt av denne velsignede lyden, budet om at fem vonde år var over. Omtrent på samme tid kunne folk som hadde radio høre statsminister Winston Churchills hoggende stemme i kringkastingstalen fra London, der han bekreftet at kapitulasjonsdokumentet var undertegnet dagen før. Kilder: Lierkalenderen 1995 og Lier under andre verdenskrig. Glimt fra årene 1940–1945

Bilder, filmer, lydopptak og artikler

Historielaget har i samarbeid med Bygdetunet og Lier Kommune valgt å flytte historielagets samling av bilder, artikler, filmer, lydopptak til Digitalt museum.

Det vil ta tid før alt vi har av digitaliserte medier vil være tilgjengelig på Digitalt Museum.

Vi er i gang, og foreløpig er det lagt ut 163 fotografier og 5 artikler.

Direkte adresse til historielagets samlinger på Digitalt Museum er: <https://digitaltmuseum.no/lhl> eller via vår hjemmeside meny punkt

Bibliotek og undermeny Digitalt Museum. Velg "OM oss" eller

"Samling". Under samling finner du 163 fotografier og 5 artikler.

Det kommer mer. Har du tips om temaer for artikler eller bilder, så

kan du sende det til bilder@lier-historielag.no. Bildet viser D/S

Ringerike og D/S Activ ved brygga ved Svangstrand ca 1910

Hva skjer på Bygdetunet framover?

17. mai Åpen kafé kl 12-16.
22. mai Kurs i insektsvennlig hagebruk kl 17-19.
1. juni – 14. sept. Åpne søndager med kafé og temaer.
Utstillingen «Vel kledd – kledd vel» er åpen.
1.-30. juni Utstilling i Heg gjestgiveri. Stein Styve, Per Chr. Strand og Tårån Rød: «Spede spirer lyt få stå». En hyllest til naturen.
13.-15. juni Lierdagene
29. juni Slåttedag kl 13-15.
Slåttekurs med Bent Nilsen.
31. august Generasjonslekene kl 13-15.
21. sept Eplefestivalen.

Lier Historielags styre i 2025:

- Leder: Svein Marfi
Nestleder: Arne Lauvålien
Kasserer: Anne W Holm
Sekretær: Marianne Fossen
Styremedlem: Tore R Larsen
Varamedlemmer: Aasmund Lyhus
Torunn Sæther
Thor Martinsen

Lierdagene 13. – 15. juni

Lier Historielag og Lier Bygdetun har tradisjon tro felles stand.

Informasjon

Slektsforskning

Tipp på gamle gjenstander,

Lier Historielag

STØTT OSS MED DIN GRASROTANDEL!
Bli Grasrotgiver i dag! Du kan bli grasrotgiver i alle Norsk Tippings kanaler eller ved å sende SMS «Grasrotandelen 980865819» til 2020

«Gammalt Nytt» er medlemsbladet til Lier Historielag, et av Liers største og mest aktive lag. Redaksjonskomite: Thor Sørli, Torunn Sæther, Torger Almaas og Ingebjørg Dahle.

Ønsker du mer informasjon om laget, kan du ringe 901 30 729 (leder) eller besøke Lier Bygdetun mandag, onsdag og torsdag mellom kl 10 og 14.